

Stockholmskolan – 50 år

För ett halvsekel sedan verkade i Stockholm en grupp ekonomer med nya och originella idéer, vilken fått beteckningen Stockholmskolan. Dess vetenskapliga arbete nådde världsrökt. Två i gruppen har tilldelats Nobelpris i ekonomi. Likväl vet många ekonomer i dag föga om innehållet i deras forskningsprogram. Den teoretiska och metodologiska inriktning de förordade fick inga direkta efterföljare. Den keynesianska skolan blev nationalekonomins huvudfåra.

Detta nummer av *Ekonomisk Debatt* uppmärksammar Stockholmskolan 50-årsjubileum. Det finns flera skäl att ägna ett temanummer åt Stockholmskolan i en tidskrift som normalt behandlar aktuell ekonomisk politisk debatt – utöver det gängse att doktrinhistoriska studier bidrar till att öka förståelsen för vårt ämne och vidgar perspektiven på de frågor vi studerar. Vi skall nämna tre skäl.

Det senaste decenniet har inneburit en brytning med etablerade teorier inom det makroekonomiska tänkandet som på många sätt påminner om 1930-talet. En rad mer eller mindre konkurrerande synsätt har vuxit fram. Vilket av dessa, om något, som kommer att dominera i framtiden är ännu ovisst. Vad gör att ett visst paradigm, tankesystem, slår igenom inom en vetenskap och tränger ut ett annat? Denna fråga har diskuterats livligt av nationalekonomer på senare tid. Är det resultatet av omsorgsfull hypotesprövning? Beskriver den nya modellen verkligheten bättre eller är den mer relevant för de problem som är aktuella? Beror det på om ett paradigm i högre grad utnyttjar kunskaper som växt fram på andra områden, som matematik, statistik, datateknologi? Eller är det rentav så att vissa

personer eller grupper är bättre på att marknadsföra sina idéer än andra? En studie av Stockholmskolan framgångar och motgångar kan ge viktiga insikter i hur vetenskapliga paradigmskiftet sker.

Stockholmskolan må inte ha fått några vetenskapliga efterföljare. Men de flesta av dess medlemmar blev inflytelserika ekonomisk-politiska rådgivare och flitiga deltagare i den ekonomiska debatten i Sverige. Sannolikt har deras vetenskapssyn, syn på det ekonomiska systemets funktionssätt, attityd till ekonomisk teori och metod och ekonomisk-politiska inriktning präglat svenskt stabiliseringspolitiskt tänkande ända in på 1970-talet. För att förstå Stockholmskolan inflytande på dessa områden behöver vi känna dess idéer.

Stockholmskolan är unik, inte bara genom sina idéer utan också i det att varken förr eller senare så många kreativa och skickliga ekonomer samtidigt verkat i Sverige. I tider då problemet att uppmuntra goda forskare och få fram kvalitetsmässigt högtstående forskning så ofta diskuteras, kan det vara väl värt att begrunda den institutionella omgivning och de incitament som omgav dessa framgångsrika ekonomer. Samtidigt bör man uppmärksamma de förhållanden som fick så gott som samtliga att överge en svensk akademisk karriär.

Vi ställde oss frågor som: Vilken var Stockholmskolan syn på vetenskaplig metod och på det ekonomiska systemets funktionssätt? Vilken var den vetenskapliga miljö som bidrog till att skapa Stockholmskolan? Varför blev skolan en sådan kort succé? Hur lever Stockholmskolan idéer vidare idag? Artiklarna i detta nummer är ett försök att belysa dessa frågor.

Erik Lundberg, själv verksam inom Stockholmsskolan, inleder med att ge sina "subjektivt snedvridna minnesbilder" av de idéer Stockholmsskolan stod för. Hans artikel visar hur nära Stockholmsskolan låg keynesianismen, men framhäver också särdragen i Stockholmsskolans analys och i de egna bidragen. Claes-Henric Siven beskriver Stockholmsskolans teoretiska kärna, dess forskningsprogram och ekonomisk-politiska syn med utgångspunkt från främst Myrdals, Lindahls, Svennilsons och Lundbergs arbeten. Han pekar bl a på att många av de problem Stockholmsekonomen arbetade med, t ex rörande förväntningsbildningen, fortfarande är olösta och samtidigt aktuella inom dagens forskning.

Två artiklar beskriver institutionella miljöer inom vilka Stockholmsskolan verkade. De flesta ekonomerna deltog i den stora statliga arbetslöshetsutredningen, vilket både stimulerade och gav resurser till konjunkturpolitiska studier. Eskil Wadensjö presenterar delar av utredningens arbete. Nationalekonomiska

klubben var en viktig samlingspunkt för utbyte av idéer mellan Stockholmsskolans ekonomer och mellan dem och deras kritiker. Rolf G H Henriksson berättar om klubbens verksamhet under åren 1917 till 1951.

Stockholmsekonomen hade ett gott utgångsläge, men fick ändå ett begränsat inflytande på nationalekonomins utveckling. Lars Jonung diskuterar orsaker till att det inte blev något internationellt genombrott, men framhåller också delar av Stockholmsskolans teoribildning som lever vidare i dagens nationalekonomi. Temanumret avslutas med en intervju med Gunnar Myrdal, där han ger sin syn på Stockholmsskolan.

Det är vår förhoppning att detta temanummer om Stockholmsskolan inte bara skall läsas som ett nostalgiskt jubileumsnummer, utan också skall stimulera till ökat intresse för det svenska nationalekonomiska idéarvet.

*CHRISTINA JONUNG
ANN-CHARLOTTE STÅHLBERG*